כסלו תשפ"א שנת העשור, גיליון מס' 123
נא לא לעיין בגיליון בשעת התפילה

ע"ה

עלון שבועי לעידוד הלימוד והבקיאות בפרשת השבוע

טמונה בפרשה

תולדות

פנינים

"ויתרוצצו הבנים בקרבה" - 'כשהיתה עוברת על פתחי תורה של שם ועבר – יעקב רץ ומפרכס לצאת, עוברת על פתחי עבודה זרה – עשו מפרכס לצאת'. (מדרש רבה)

לקט על פסוק זה: א. חששה רבקה ביותר מבן הפוסח על שני הסעיפים, מבקש גם בתי מדרשות, ודורש גם אחר עבודה זרה, ואין לך גרוע מזה, שהצבועים גרועים מהצדוקים, עושים מעשה זמרי ומבקשים שכר כפנחס, ועל זה אמר לה הקב"ה "שני גויים בבטנך" - היינו אחד לבתי מדרשות והאחד לבתי עבודה זרה, והניח דעתה בזה (טעם ודעת, וכן בשם ר' שלום שבדרון) ב. התקוטטו על העולם הזה והעולם הבא, באותה שעה ביקש המלאך סמא"ל להרוג את יעקב במעי אמו, אלא עמד מיכאל נגדו וביקש לשרוף את סמא"ל, עד שהושיב הקב"ה בתי דין כנגדם, עוה"ז לעשו, ועוה"ב ליעקב. ג. לפי שעשו היה איש שעיר, ויעקב היה עורו חלק בלא שערות, ושערותיו של עשיו היו עוקצות את יעקב, ולכן ברח יעקב והתרחק מלגעת בגופו של עשו. (הטור) ד. האבות תיקנו את עצמם למדרגת אדם הראשון לפני החטא שאז לא היה יצר הרע בתוכו וחלק ממנו כי אם חיצוני. רבקה חששה שמא יש לה בן אשר שהיצר הרע טמון בו ולכן הוא רוצה ללכת גם לבתי ע"ז אבל אחר ששמעה שהם שני גופים נרגעה, שאז יעקב הצדיק נשאר במדרגת האבות הקדושים והוא יהא ממשיך השושלת. (ר' ירוחם ממיר) ה. ובאותו עניין, אחד ניגש לר' אברהם יפהן והעיר לו על משהו מסוים שנהגו בביתו שלא היה לרוחו של 'המעורר'. השיב לו כך: כתוב שרבקה נבהלה מזה שפירכס לצאת כשעברה על פתחי בית המדרש, וכן ליד פתחי עבודה זרה. ויש להקשות למה היא לא הבינה, אולי לבית מדרש הוא רצה לצאת וללמוד או להתפלל, ולבית עבודה זרה הוא רצה לצאת כדי למחות? אלא כנראה, שתורה ומחאות לא הולכים יחד...

ה ה ה ה

"ויאמר הקל קול יעקב והידים ידי עשו"

דרשו חז"ל, שבזמן שקולו של יעקב מצוי בבתי כנסיות ובבתי מדרשות אז אין הידים ידי עשו. לכאורה קשה, הרי בפסוק לא נאמר "אין הידים ידי עשו", אלא משמע שאפילו ש"הקול קול יעקב" אף על פי כן: "והידים ידי עשו"? אלא שיש לדייק הפסוק: "הקל קול יעקב" (חסר ו'), והכוונה היא שאם קול יעקב חסר - לא מתפללים ולא לומדים כראוי, אז "והידים ידי עשו", אבל אם "הקול קול יעקב" (מלא ו'), ולומדים ומתפללים בקול ובהתלהבות, אזי 'אין הידים ידי עשו'. (הגר"א)

ה ה ה ה

"ויאמר בא אחיך במרמה ויקח ברכתך"

ידוע שמעשה לקיחת הברכות התרחש בפסח, וששני גדיי העיזים שנתנה רבקה ליעקב היו כנגד קרבן פסח וקרבן חגיגה. וישנם מספר רמזים ע"פ דבר זה: הראשון, שיעקב נתן ליצחק אפיקומן לאחר שאכל, וזהו כוונת הפסוק "בא אחיך במרמה". "במרמה" בגימטריא "אפיקומן" (287). וכוונת יעקב היתה בזה שלא יוכל לטעום לאחר מכן מציד עשו, מאחר שכבר אכל אפיקומן ואסור לאכול אחר אפיקומן. והשני, שלכן חשש יצחק דווקא ביום זה: "לא ידעתי יום מותי" שמא ימות, כיוון שנולד בפסח והקב"ה ממלא את שנותיהם של צדיקים מיום ליום.

ה ה ה ה

"בא אחיך במרמה"

לפירוש רש"י המבוסס על תרגום אונקלוס הכוונה במילה 'במרמה' היא 'בחכמה'. אך לפירוש בעל הטורים הכוונה שלילית שהרי כותב שיעקב נענש על מרמה זו, וכן נראה מפירושו של האבן עזרא, ש'במרמה' - פירושו מלשון רמאות. ויש לבאר לשיטתם מדוע ראה יצחק לנכון לספר לעשו לשון הרע על יעקב באזני עשו, הרי הדבר הזיק ביותר ליעקב, שמתוך כך שטמו עשו פי כמה וכמה מאשר קודם לכן? רש"י לעיל בפרשת יתרו מביא את המדרש על הפסוק: "ויתיצבו אמרו 'נעשה נשמע'? ויש לומר: א. כשיטת הרמב"ם שכל העשוי להתגלות לבסוף אינו לשון הרע. ב. זוהי חלק מטובתו של יעקב ש'הלכה עשו שונא ליעקב' ולכן אמר לו במרמה כדי לקיים הברכות. ג. היה ליצחק צורך לומר לו. (אילת השחר) ד. רצה להפריד כמה שיותר בין בניו כדי שלא ישתדכו זה עם זה. ה. יצחק פחד מאד מעשו ולהציל את עצמו אמר כן. ו. היה בכך צורך להודיע לעשו למי הוא עבד מעתה והלאה. ז. היה בטוח שעשו כבר הבין כן מדעתו ממה שאמר 'מי אפוא הוא הצד ציד'. ח. הדבר נעשה לטובתו של יעקב שעשו ישנא אותו ובזה טמונה ברכתו. ט. אמר לו שבא יעקב בחכמה, שלא כמוך שגיהנום פתוחה לך ואינך ראוי לברכות כפי שחשבתי. (ע"פ תשובות הקוראים ל'שאלה לשלחן השבת' ע"ט)

לסדר את הפרשה

לפניכם רשימת נושאי הפרשה בסדר מעורבב, עליכם לסדרם מהדש לפי סדר ההתרחשות בפרשה. כשתגיעו, תקבלו מהאותיות מלה מפסוק מהפרשה.

ב. רבקה מצווה את יעקב להתברך
ה. יצחק שולח את יעקב לחרן
ה. ריב הבארות בין הרועים
ה. עשו מוכר את בכורתו
ו. יצחק ורבקה מתפללים ונפקדים
ז. יצחק גר בגרר מפני הרעב
ל. ברית יצחק ואבימלך בבאר שבע
כ. יעקב מתחזה לעשו ומתברך
י. יצחק שולח את עשו לצוד כדי לברכו
ל. רבקה דורשת את ד'
מ. לידת יעקב ועשו וגדילתם
ר. עשו חוזר, בוכה, וגם מתברך

"__ __ __ __ __ __"
"__ __ __ __ __"

שאלה לשולחן השבת

"והיה כאשר תריד ופרקת עלו מעל צואריך"

ידוע שבכל מקום שכתוב בו 'והיה' הוא מלשון שמחה ואילו 'ויהי' הוא לשון צער. ויש לבאר אם כן, מדוע אומר יצחק לעשיו בפסוק בלשון שמחה: "והיה כאשר תריד", והרי אין הכתוב עוסק בדבר משמח?

מערכת השאלה הינה לעורך דיון סביב שולחן השבת.
ניתן לשלוח את תשובותיכם למערכת (בצרוף מקורות, אם ישנם), ובע"ה אכתוב מן התשובות בגוף כתוב.

ישנו ביקוש רב בבתי כנסת ברחבי הארץ לקבל את העלון לקהילה שלהם.
זו ההזדמנות שלכם לזכות בהפצת תורה! ניתן לתרום:
1. בהעברה לבנק לאומי (10) סניף 905 חשבון 5055271, ע"ש 'ביין'. 2. לשלוח שיק למערכת.

העלון מוקדש לכבוד שמחת בר המצוה של יעקב ישראל במזל טוב